

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

ERKEN YAŞTA EVLİLİKLER (ÇOCUK GELİNLER) SORUNU VE TÜRK CEZA HUKUKU

Arş. Gör. Fatma Umay GENÇ[□]

Erken yaşta evlilikler (kamuoyunda bilindiği üzere çocuk gelinler) olgusu, gerek ülkemizde gerekse uluslararası çevrede özellikle kız çocukları bakımından önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir.

Hukukumuzda evlenmeye ilişkin şartlar 4721 sayılı Türk Medeni Kanunumuzun evlilik hukukuna ilişkin kısmında düzenlenmiştir. Buna göre, erkek veya kadın on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemez. On yedi yaşını dolduran kişi ise yasal temsilcisinin rızası ile evlenebilir. Ancak, hâkim, olağanüstü durumlarda ve çok önemli bir sebebin varlığı halinde on altı yaşını doldurmuş olan kişinin evlenmesine izin verebilir. Benzer şekilde, hâkimin, on yedi yaşını dolduran kişinin evlenmesine haklı bir sebep olmaksızın izin vermeyen yasal temsilciyi dinledikten sonra küçüğün evlenmesine izin vermesi de mümkündür.

Bunların yanı sıra, TMK'nin 143. maddesinde, aile cüzdanı gösterilmeden evlenmenin dini töreninin yapılamayacağı da açıkça belirtilmiştir. Bu hüküm, toplumun medeni nikâha yönlendirilmesi suretiyle özellikle kadınların evlenmeden doğan haklarının korunmasına yönelik bir düzenlemedir. Bilhassa kız çocuklarının bazen rızayla bazen ise zorlamayla medeni nikâh olmaksızın dinsel tören yapılmak suretiyle bir başka çocuk veya yetişkin ile bir araya getirilmeleri ve toplum nazarında evlenmiş kabul edilmeleri ülkemizde sıkça rastlanan bir durumdur. Anayasa Mahkemesi'nin 27.05.2015 tarihli, 2014/36 Esas ve 2015/51 Karar sayılı kararıyla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören" başlıklı 230. maddesinin kanuna göre yapılmış bir evlenme akdi olmaksızın evlenmenin dinsel törenini yaptırımlara ve yapanlara ilişkin 5. ve 6. fıkralarını iptal etmesiyle özellikle kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesi hususundaki tartışmalar tekrar gündeme gelmiştir.

Erken yaşta evlilikler sorunu ile mücadele bakımından TCK hükümlerinin yeterliliği tartışma konusudur. Bununla beraber, çocukların cinsel istismarı (m. 103) ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçları (m. 104); çocuğun yaşı, fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği ile rızasının var olup olmadığı gibi hususlar göz önüne alınarak bu bağlamda incelenmesi gereken önemli düzenlemelerdir.

Bu bildiriye, erken yaşta evlilikler sorunu Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı ve TCK'deki düzenlemeler çerçevesinde değerlendirilecek ve soruna çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

[□] Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi (umaygenç@gazi.edu.tr)